

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 252/2025-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], narodenej [REDACTED], a [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], zastúpených VARINSKÝ & Partners, s.r.o., Námestie SNP 13, Banská Bystrica, proti postupu Okresného súdu Banská Bystrica v konaní sp. zn. 16C/117/2005 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní sp. zn. 16C/117/2005 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Banská Bystrica **prikazuje** v konaní sp. zn. 16C/117/2005 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľom **priznáva** finančné zadostučinenie každému po **3 000 eur**, ktoré je Okresný súd Banská Bystrica **povinný** zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Banská Bystrica **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **949,17 eur** a tieto zaplatiť ich advokátovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 14. apríla 2025 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu v civilnom spore s tým, že okresnému súdu bude prikázané konať bez zbytočných prietáhov a im bude priznané finančné zadost'učinenie po 15 000 eur.

II.

2. Proti sťažovateľom sa 27 žalobcov žalobou z augusta 2005 domáha zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k domu a príľahlému pozemku. Pojednávanie bolo nariadené na január 2006, no bolo opakovane odročené. V apríli 2006 uložil okresný súd advokátke sťažovateľov pokutu za neúčast' na pojednávaní. Pojednávanie sa uskutočnilo v máji a júni 2006. V októbri 2006 krajský súd zamietol návrh sťažovateľov na vylúčenie sudcu. Vo februári 2007 sťažovatelia navrhli odročiť pojednávanie. V júni a auguste 2007 sa uskutočnili ďalšie pojednávania. Sťažovatelia v auguste 2007 podali námietku zaujatosti proti všetkým sudcom krajského súdu. O tom rozhodol najvyšší súd v októbri 2007. Okresný súd rozsudkom z januára 2008 podielové spoluvlastníctvo zrušil a vyporiadal ho tak, že vlastníckmi bytov a nebytových priestorov v dome s podielmi na pozemku sa stali účastníci konania. Tento rozsudok bol uznesením krajského súdu z decembra 2008 zrušený.

3. Ďalšie pojednávanie sa konalo v júli 2009. Okresný súd v januári 2010 zamietol námietky sťažovateľov proti zápisnici, pričom toto uznesenie potvrdil krajský súd vo februári 2010. V apríli 2010 bolo pojednávanie odročené na neurčito. Sťažovatelia žiadali konanie prerušiť z dôvodu prebiehajúcich správnych konaní. Okresný súd ich návrh zamietol v júni 2010. Sťažovatelia proti tomu podali odvolanie a zároveň krajský súd v decembri 2010 požiadali, aby vyčkal s rozhodnutím z dôvodu možného zmieru. Krajský súd preto v apríli 2011 prerušil konanie. V septembri 2011 rozhodol okresný súd o pokračovaní v konaní. I proti tomu podali sťažovatelia odvolanie. Krajský súd v marci 2012 uznesenie okresného súdu potvrdil.

4. Uznesením z apríla 2012 okresný súd ustanovil znalca. Proti tomu sa sťažovatelia odvolali, na čo krajský súd zrušil výrok o zložení preddavku na znalecké dokazovanie. Sťažovatelia v októbri 2012 požiadali o prerušenie konania. Okresný súd to v septembri 2013 zamietol. V júni 2013 krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu, ktorým sťažovateľom nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov. V októbri 2013 okresný súd zamietol návrh sťažovateľov na nariadenie predbežného opatrenia. Krajský súd vo februári 2014 potvrdil rozhodnutia okresného súdu o zamietnutí návrhov na prerušenie konania, o zamietnutí námietok voči znalcovi, o preddavku na znalecké dokazovanie a o zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. V marci a apríli 2014 ustanovil okresný súd znalcov, ktorí pre pochybnosti o ich nezaujatosti odmietli vykonať znalecký úkon. V máji 2014 okresný súd ustanovil ďalšieho znalca. V júni 2014 podali sťažovatelia námietky zaujatosti voči znalcovi, sudcovi a vyššiemu súdnemu úradníkovi. V rovnaký mesiac okresný súd nariadil predbežné opatrenie pre účely sanácie strechy domu. I proti tomu

podali sťažovatelia odvolanie. Krajský súd v júli 2014 odmietol odvolanie sťažovateľov proti rozhodnutiu o povinnosti zložiť zálohu na znalecké dokazovanie a rozhodol aj o tom, že sudca nie je vylúčený.

5. Vo veci bol v auguste 2015 vypracovaný znalecký posudok. V októbri 2015 podali sťažovatelia odvolanie proti uzneseniu o odmene znalca. Krajský súd v marci 2016 uznesenie okresného súdu potvrdil. V apríli 2016 podali sťažovatelia ďalšiu námietku zaujatosti voči sudcovi. Krajský súd znova rozhodol o jeho nevyhlúčení. V máji 2016 požiadal advokát žalobcov o pripustenie ďalšej osoby do konania, o čom okresný súd rozhodol vo februári 2017. V máji 2017 pripustil okresný súd ďalšiu osobu na stranu žalobcov. V októbri 2017 sťažovatelia navrhli zabezpečiť dôkazy. To okresný súd zamietol v novembri 2017. Krajský súd následné odvolanie sťažovateľov v marci 2018 zamietol. Okresný súd v júni 2018 pripustil do konania ďalšie osoby na strane žalobcov a v novembri 2018 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie. V januári 2019 okresný súd pripustil zmenu žaloby. V apríli 2019 rozhodol okresný súd o pripustení dvoch žalobcov do konania. Odvolanie sťažovateľov proti tomuto uzneseniu bolo odmietnuté v novembri 2019. V januári 2020 okresný súd pripustil ďalšiu žalobkyňu do konania a na november 2020 nariadil pojednávanie, ktoré sa pre pandémiu neuskutočnilo. V januári 2022 sudca stranám uviedol, že pre závažné ochorenie nebude nariadovať pojednávania.

6. Vo februári 2022 došlo k zmene sudcu. Okresný súd v septembri 2022 nariadil pojednávanie na január 2023, ktoré sa z dôvodu na strane sťažovateľov neuskutočnilo. Pojednávanie nariadené na marec 2023 sa neuskutočnilo pre práceneschopnosť sudcu. Pojednávanie uskutočnené v júni 2023 bolo odročené a stranám bola daná možnosť vyjadriť sa k predbežnému právnomu posúdeniu veci. V júli 2023 okresný súd zamietol návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, čo krajský súd potvrdil v novembri 2023. Okresný súd v októbri 2023 uzneseniami rozhodol o nepriznaní oslobodenia a o vyrubení súdnych poplatkov a v novembri 2023 nariadil pojednávanie na apríl 2024 a uznesením z apríla 2024 pripustil zmenu žaloby. Ďalšie pojednávanie nariadil na júl 2024, no konanie bolo prerušené z dôvodu podania inej žaloby sťažovateľom. V máji 2025 uznesením rozhodol o pokračovaní v konaní.

III.

7. Sťažovatelia zdôrazňujú celkovú dĺžku konania a neschopnosť okresného súdu rozhodnúť o proti nim podanej žalobe. Sú toho názoru, že to nemôže ospravedlniť ani zložitost' veci, a upozorňujú na svoj vek a to, že ide o vec, ktorá sa týka zabezpečenia ich bývania, hoci k predĺženiu konania nijak neprispeli a len upozorňujú na nedostatky žaloby. Priznanie finančného zadosťučinenia odôvodňujú dlhotrvajúcou právnou neistotou s negatívnymi následkami na ich zdravie a majetok, keďže musia vynakladať prostriedky na právne zastúpenie.

8. Okresný súd uvádza, že nezistil neodôvodnenú subjektívnu nečinnosť v konaní, že sťažovatelia podávali opakovane návrhy na odročenie pojednávania, pričom ako dôvodný posúdil len jeden návrh. Vo vzťahu k pojednávaniu v júli 2024 uvádza, že na ňom nedošlo k ukončeniu dokazovania a následnému rozhodnutiu z dôvodu, že jeden zo sťažovateľov podal samostatnú žalobu, čo malo za následok to, že bolo nutné prerušiť konanie.

IV.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s prihliadnutím na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Prihliada sa aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

10. Konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, v ktorom sťažovatelia vystupujú ako žalovaní, patrí do štandardnej agendy civilných súdov. Konanie vo veci sťažovateľov je však osobitne skutkovo zložitá nielen pre počet žalobcov, ale aj osobitný charakter vyporiadavaného bytového domu, čo si vyžiadalo znalecké dokazovanie. K predĺženiu konania sťažovatelia pravidelne a v podstatnej miere prispievali. V priebehu celého konania zväčša neúspešne využívali rôzne procesné návrhy, odvolania a námietky procesnej povahy. O väčšine týchto nevecných podaní sťažovateľov musel rozhodnúť nielen okresný, ale aj krajský súd, čo významne prispelo k predĺženiu konania vo veci, v ktorej nemožno identifikovať osobitný význam sťažovateľov na jej skončení.

11. K tomu, že vo veci sťažovateľom nie je ani po 20 rokoch od podania žaloby právoplatne rozhodnuté, významne prispel i postup okresného súdu. Žaloba bola podaná v auguste 2005, no prvý a zároveň posledný rozsudok okresného súdu vo veci samej ešte z januára 2008 bol zrušený krajským súdom v decembri 2008. K nariadeniu znaleckého dokazovania došlo až v apríli 2012 a znalecký posudok bol podaný až v auguste 2015 po viac ako šiestich rokoch od zrušenia prvého rozsudku okresného súdu. Ani v nasledujúcom období nedošlo k urýchlenému postupu zo strany okresného súdu, keďže ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo až v novembri 2018, pričom do januára 2022 nebol vykonaný ďalší úkon, ktorý by smeroval k rozhodnutiu veci. K zvýšeniu efektivity postupu okresného súdu došlo až v posledných rokoch, kedy je zrejmé, že konanie smeruje k rozhodnutiu vo veci. Treba však uzavrieť, že ústavné neudržateľné je dvadsaťročné trvanie konania vo veci žalovaných sťažovateľov, a to aj napriek tomu, že k predĺženiu konania podstatne prispeli. Procesný postup okresného súdu, ktorý bol sprevádzaný jeho neprimerane pomalým postupom, nesmeroval k tomu, aby o žalobe bolo rozhodnuté v primeranej dobe. Preto bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavnej sťažnosti vyhovené a vyslovené, že postupom okresného súdu boli porušené ústavné práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote. Zároveň bolo okresnému súdu prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov.

12. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom jedným z faktorov pri zistení porušenia ústavných práv sťažovateľov bola neprimerane pomalá činnosť okresného súdu. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania a významný príspevok sťažovateľov k predĺženiu konania bolo sťažovateľom podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie každému po 3 000 eur s tým, že vo zvyšnej časti sa ich návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia nevyhovuje.

13. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľov odôvodňuje, aby im okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré im vznikli právnym zastúpením a ktorých výška 949,17 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti , 2 x 343,25 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 14,84 eur) predstavuje sumu 771,68 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 177,49 eur. Podanie ústavnej sťažnosti zo strany sťažovateľov bolo spojené so zhodnou argumentáciou. Sťažovateľom poskytnuté právne služby nevyžadovali osobitný prístup. Preto nebol dôvod zvýšiť základnú sadzbu tarifnej odmeny podľa § 13 ods. 2 vyhlášky, keďže niet rozdielu v tom, či bola právna služba poskytnutá jednému alebo dvom sťažovateľom. To platí osobitne v konaní o ústavnej sťažnosti, v ktorom možno náhradu trov konania priznať len v odôvodnených prípadoch.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júna 2025

Robert Šorl
predseda senátu